

Kom op, vertel een mop!

Met deze slogan werden bezoekers van het multiculturele festival Salaam Lombok op zondag 27 september 1998 in de Kanaalstraat te Utrecht aangemoedigd om een mop te komen vertellen voor onze microfoon en taperecorder. De TCULT-groep deelde er een kraam met het Volksbuurtmuseum Oud Lombok. Om de vertellers enigszins te stimuleren werd voor elke tiende mop een knaak (rijksdaalder) uitgelooft. Onze bedoeling voor deze dag was een eerste collectie taal- en verhaalmateriaal te verzamelen.

Uiteindelijk bleken de (voornamelijk allochtone) kinderen hun schroom nog het gemakkelijkst te overwinnen. Gêne weerhield juist veel volwassenen ervan om een mop te vertellen voor de microfoon - al hebben wel enkele volwassen autochtonen en allochtonen hun mop verteld. Maar het waren toch vooral de kinderen die om onze kraam zwermden, en die onderling spoedig gingen berekenen wie dit keer de tiende mop mocht vertellen en de knaak mocht incasseren. Dat we al in de loop van de middag door onze rijksdaalders heen waren, deerde de kinderen niet. Ze bleven enthousiast in de microfoon praten, en dit leverde alleraardigst bandmateriaal op. De kinderen hebben in de loop van de dag ook liedjes gezongen en verteld over hun feestcultuur.

De bandopnamen bevatten uiteindelijk de volgende talen: Nederlands, Berbers, Turks, Marokkaans Arabisch,

Frans en Engels (in de laatste twee talen is alleen maar gezongen). Achteraf bleek dat enkele balorige jongetjes, toen zij merkten dat er geen Berberstalige onderzoeker meer aanwezig was, de gelegenheid hadden benut om vooral taboewoorden aangaande geslachtsdelen, incestueuze seks en kannibalisme te bezigen.

Het bandmateriaal was al met al zo mooi, dat we besloten om er gezamenlijk iets mee te doen. Met deze 'vroege' verzameling konden we uittesten of we als groep in staat waren een hoeveelheid essays te schrijven op het terrein van de taalkunde en de volkskunde. Dit is uiteindelijk gelukt en heeft geresulteerd in de volgende publicatie: "Er waren een Marokkaan, een Turk en een Nederlander..." Volkskundige en taalkundige opstellen over het vertellen van moppen in de multiculturele wijk Lombok (Amsterdam 2001).

De hoofdtitel van het boek refereert aan de stereotiepe opening van de moppen die in het verleden begonnen met: "Er waren een Nederlander, een Duitser en een Belg..." In de multiculturele samenleving is dat geworden: "Er waren een Marokkaan, een Turk en een Nederlander..." Aan het eind van die moppen komt er één persoon als dappere of slimme held uit de bus, en wie dat is, hangt uiteraard af van de etniciteit van de verteller.

THEO MEDER